

PROJEKT

KaPoDaV – Podpora kariérového poradenství, podnikavosti pro
udržitelný rozvoj a dalšího vzdělávání v Jihomoravském kraji

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_034/0008211

KLÍČOVÁ AKTIVITA 03

Zvyšování profesních kompetencí pedagogických pracovníků
realizujících kariérové poradenství

Metodika modelového programu

Sebepoznání – profesní typy

Struktura lekce

Čas	Název aktivity	Typ aktivity	Pomůcky
5 minut	Domluva pravidel skupiny	Skupinová	
10-15 minut	Brainstorming na otázku: <i>Co potřebuji vědět, abych se rozhodl o svém budoucím povolání?</i>	Skupinová	Post-it lístečky, flipchart/tabule
10 minut	Domino	Skupinová	Pracovní listy
10-15 minut	Zpětná vazba od spolužáků	Skupinová	Lístečky, pracovní listy
20-30 minut	Holland párty	Skupinová/individuální	A4 s názvy typů Pracovní listy Seznam povolání, která odpovídají jednotlivým typům
10-15 minut	Informace	Skupinová	Připravené otázky, pracovní listy, dataprojektor, počítač

1. Název aktivity: Domluva pravidel skupiny

Cíl aktivity:

- vytvořit bezpečné prostředí pro nadcházející program

Proč:

- osobnostně rozvojové techniky směřují žáky k poznávání sebe sama, některé informace mohou být pro žáky citlivé. Definování pravidel a vytvoření bezpečného pracovního prostředí poskytuje žákům důvěru, že nebudou informace nijak hodnoceny ani zneužity a více tak sdílejí vlastní poznatky.

Metody a techniky:

- prezentace pravidel práce

Cílová skupina:

- žáci ZŠ/ SŠ

Časová dotace:

- 5 minut

Počet účastníků:

- Skupina

K zamyšlení pro učitele:

Lze využít informace získané v rámci osobnostně-rozvojového programu ve prospěch žáků při výuce? Jakým způsobem?

2. Název aktivity: Brainstorming

Cíl aktivity:

- Generovat co nejvíce nápadů ohledně toho, co je potřeba vědět a znát při rozhodování o budoucím povolání.
- Ukotvit nadcházející program a podpořit žáky v tom, že se mají rozhodnout nejlépe pro daný okamžik, a ne pro zbytek života.

Proč:

- Žáci si uvědomí, nad čím je potřeba se zamyslet před rozhodnutím o budoucím povolání.
- Zároveň jim učitel nápady rozdělí do 3 základních oblastí a ukotví náplň následujícího programu.

Metody a techniky:

- brainstorming v skupinkách, skupinová diskuse

Cílová skupina:

- žáci ZŠ/ SŠ

Pomůcky:

- post-it lístečky, flipchart/ tabule

Časová dotace:

- 10–15 minut

Počet účastníků:

- 5–25

Popis aktivity:

Učitel rozdělí žáky do menších skupinek. Každá skupinka dostane post-it papírky, na které bude zapisovat nápady na otázku:

Co potřebujete vědět, abyste se mohli rozhodnout o svém budoucím povolání?

Na jeden post-it žáci píšou vždy pouze jeden nápad. Principem brainstormingu je vygenerovat co největší množství nápadů bez jejich okamžitého posuzování.

Učitel mezitím nakreslí na tabuli 3 sloupce:

- informace o mně
- informace o povolání
- informace o škole

Po časovém limitu vyzve žáky, aby roztřídili a nalepili své nápady do příslušného sloupce na tabuli. Následuje skupinová diskuse o vzešlých nápadech. Učitel pak shrne, že v následujícím programu půjde zejména o sebepoznání, tzn. informace o mně.

K zamyšlení pro učitele:

Technika brainstormingu je vhodná pro přeladění z role žák učitel do poradenské (partnerské) roviny. Principem brainstormingu je nehodnotit.

3. Název aktivity: Domino

Cíl aktivity:

- Žáci si uvědomí své zájmy a dovednosti/kompetence, které pomocí nich rozvíjejí.
- Současně zjišťují informace o svých spolužácích.

Proč:

- Být si vědom svých silných stránek a kompetencí podporuje sebedůvěru a pomáhá při získávání uplatnění na trhu práce.
- Volnočasové aktivity a koníčky mohou být zdrojem dovedností a inspirací pro volbu povolání – co mě baví?

Metody a techniky:

- skupinová aktivita

Cílová skupina:

- žáci ZŠ/ SŠ

Pomůcky:

- pracovní listy

Časová dotace:

- 10 min

Počet účastníků:

- 5–30 žáků

Popis aktivity:

1) Žáci jsou vyzváni, aby si vzpomněli na 2 činnosti/aktivity/hobby, které je baví.

- 2) První začne tím, že řekne své aktivity a skupina poslouchá. Pokud je někdo, kdo má stejný koníček, tak zareaguje (předem domluveným signálem) a sám přidá další aktivitu, která jej baví (ale je jiná než ta předchozí).
- 3) Pokud se ve skupině nenajde nikdo, kdo by měl stejnou zálibu/koníček/aktivitu, musí žák říci jinou. Pokud se ozve více spolužáků, tak pokračuje ten, kdo se ozval jako první.
- 4) Vystřídají se všichni žáci.
- 5) Žáci popřemýšlí, jaké dovednosti či znalosti si díky svým zájmům rozvíjí a zapíše si výstup do pracovního listu.

4. Název aktivity: Zpětná vazba od spolužáků

Cíl aktivity:

- Žáci získají cennou zpětnou vazbu na své kvality/silné stránky od spolužáků.
- Zároveň se sami musí zamýšlet nad dovednostmi svých spolužáků.

Proč:

- Být si vědom svých silných stránek a kompetencí podporuje sebedůvěru a pomáhá při získávání uplatnění na trhu práce.

Metody a techniky:

- poskytování zpětné vazby ve skupinkách

Cílová skupina:

- žáci ZŠ/ SŠ

Pomůcky:

- lístečky

Časová dotace:

- 10-15 minut

Počet účastníků:

- 5–30

Popis aktivity:

- 1) Žáci se rozdělí do skupinek po 3-4.
- 2) Každý z nich napíše na papírek jednu silnou stránku každého z dalších tří žáků ve skupině. Každou dovednost píše zvlášť na papírek.
- 3) Žáci smíchají papírky ve skupině dohromady. Potom je otočí popsanou stranou nahoru, aby byly čitelné.
- 4) Ze seznamu silných stránek si každý vybere ty, které si myslí, že sedí na něj. (Může jich být více než tři). Zapíše si je do kolonky *Co mě baví, v čem jsem dobrý* na pracovním papíře.

5. Název aktivity: Holland párty

Cíl aktivity:

- Aktivita je zaměřená na rozpoznání 3 typů u jednotlivých žáků podle Hollanda.
- Tyto typy jsou důležité pro určení možného budoucího povolání.

Proč:

- Aktivita stojí na principu Dotazníku volby povolání dle Hollanda.
- Podle této teorie je dobré zmapovat tři dominantní typy osobnosti pro zjištění vhodného pracovního uplatnění.
- Zároveň opět směřuje k tomu, že je nutností znát sám sebe pro dobré rozhodnutí.

Metody a techniky:

- přednáška, individuální práce, práce ve skupině, teoretické východisko J. Holland – DVP, diskuse

Cílová skupina:

- žáci ZŠ/ SŠ

Pomůcky:

- zalaminované typologie osobnosti dle Hollanda
- rejstřík povolání ke každému typu
- dataprojektor, počítač

Časová dotace:

- 20 - 30 minut

Počet účastníků:

- 8 – 30

Teoretické pozadí pro lektora:

Hollandova teorie věnuje velkou pozornost vlivu dědičnosti a prostředí na kariérové volby jednotlivce. Poradce by se měl zaměřit na aktuální preference jedince. Pracovní minulost se zkoumá, jelikož je silným indikátorem dovedností a současných zájmů.

Hollandova teorie se zakládá na 4. tvrzeních:

1. Osobnost jednotlivce můžeme popsat kombinací 6 typů: realistický, badatelský, umělecký, sociální, podnikatelský a konvenční.
2. Prostor (pracovní místa, studijní programy a volnočasové aktivity) můžeme popsat těmito typy.
3. Pro osobnost určitého typu jsou přitažlivá prostředí, která jsou stejná nebo podobná jako její typ.

4. Pokud je jedinec v prostředí stejného nebo velmi podobného typu, je spokojený a zůstává v tomto prostředí. Zároveň je pro dané prostředí přínosem.

6 typů podle Hollanda

Realistický (Realistic – R)

Rád pracuje s nástroji, stroji nebo zvířaty. Rozvíjí se manuálně, mechanicky. Rád pracuje v hospodářství. Dává přednost povolání, které obsahují tvorbu nebo opravu věcí. Má sklon držet se při zemi a je praktický.

Badatelský typ (Investigative – I)

Má rád činnosti, které se týkají biologických nebo fyzikálních věd. Rozvíjí matematické a vědecké schopnosti. Preferuje povolání v oblasti vědy a medicíny. Má sklon být zvědavý. Rád se učí a je nezávislý.

Umělecký (Artistic – A)

Má rád kreativní metody a aktivity, které nejsou stereotypní. Rozvíjí jazykové, umělecké, hudební nebo dramatické dovednosti. Preferuje povolání, kde může využívat svoje talenty. Má silný sklon k tvořivosti a svobodomyšlnosti.

Sociální (Social – S)

Má rád činnosti, které obsahují informace, učení a pomoc jiným. Rozvíjí si schopnosti pracovat s lidmi. Má sklon pomáhat jiným a být přátelský.

Podnikatelský (Enterprising – E)

Má rád činnosti, které mu umožňují vést nebo ovlivňovat jiné lidi. Rozvíjí si vůdcovské a přesvědčovací schopnosti a další dovednosti charakteristické pro tuto oblast. Dává přednost povolání, kde se vytvářejí produkty a vedení lidí. Má sklon být ambiciózní, soutěživý, energický a sebevědomí.

Konvenční (Conventional – C)

Má rád činnosti, které mu umožňují organizovat informace přehledných a jasným způsobem. Rozvíjí organizační, úřednické dovednosti. Preferuje povolání zaměřené na uchovávání záznamů, výpočty aj. Má sklon k zodpovědnosti, závislosti a je orientovaný na detaily.

Literatura:

Holland - <http://www.kaminet.cz/profi/profi>

Popis aktivity:

Před cvičením proběhne seznámení s Hollandovými typy. Aktivita je vhodná do skupinového poradenství. Dá se využít i v rámci individuální praxe, kdy před žáka předložíme jednotlivé typy a vysvětlíme mu, co představují. Diskuse pak probíhá mezi žákem a poradcem.

- 1) Žáci na zem připraví karty s názvy 6 typů Hollanda.
- 2) Lektor sdělí žákům zadání:

Představte si, že jste na párty. Jak bývá na párty obvyklé, tvoří se tam skupinky lidí, které jsou podobné šesti Hollandovým typům. Vy se mezi hloučky procházíte a pozorujete, co mají na sobě, jaká je atmosféra, o čem se mluví. Všimáte si, co vás na které skupině přitahuje. Přidejte se k jedné skupině podle toho, kam vás to nejvíc táhne.

- 3) Je důležité, aby v každé skupině byli minimálně 2 lidé, aby mohla probíhat diskuse. Pokud je to možné, může se přidat lektor v případě, že je někde pouze jeden žák. Pokud ne, zeptáme se: *Jaká by byla vaše druhá volba?*
- 4) Následuje diskuse ve skupině cca 8 minut. Měly by zaznít tyto otázky:

Co vás do této skupiny přivedlo? Jak tento typ vnímáte ve svém životě? Proč je pro vás důležitý? Jak se daný typ propojuje s vaší profesní a osobní oblastí?

- 5) Lektor může vyzvat žáky z jednotlivých skupin ke shrnutí závěrů, ke kterým dospěli v rámci skupinové diskuse.
- 6) Lektor sdělí žákům:

Jak už to na párty bývá, odešli jste si pro drink. Když se vrátíte, vaše skupina už neexistuje. Zase se procházíte a hledáte, ke komu vás to přitahuje nyní.

- 7) Opět následuje diskuse.
- 8) Celý proces se ještě jednou opakuje.
- 9) Cílem je, aby každý žák ze skupinové aktivity měl **3 typy**, které odpovídají Hollandově typologii. Tyto 3 typy mohou odkrýt zdroje, názory na svět práce a věci, které jsou pro účastníky důležité, jejich vlastní kvality atd.

Reflexe:

Jaká pro vás aktivita byla? Co nového jste se o sobě dozvěděli? Co vplynulo z diskuze ve skupině?

Reflexe může probíhat po každé skupinové párty. Je vhodné, když žáci shrnou své závěry a reflektují svou volbu. Touto aktivitou se podpoří uvědomění, proč si žák vybral danou skupinu. Po skončení aktivity si žáci přepíší do pracovního sešitu své 3 typy. Lektor na papír k jednotlivým typům přidá možná povolání a vyzve žáky, aby si vypsali ta, která je zaujmu.

6. Název aktivity: Informace

Cíl aktivity:

- aktivita je zaměřená na zodpovězení otázek, které by žáci měli zvážit, když se rozhodují o volbě střední školy a budoucím povolání

- seznamuje žáky s různými informačními zdroji, které mohou využít k jejich zodpovězení

Proč:

- otázky by měly být návodné pro žáky, měly by směřovat k přemýšlení o věcech, které jsou při rozhodování důležité, ale jsou často opomíjené
- žák získá podněty, nad jakými oblastmi se může ještě zamyslet při volně střední školy

Metody a techniky:

- skupinová diskuse - odpovědi na otázky týkající se preferencí střední školy
- prezentace informačních zdrojů z oblasti volby školy a povolání

Cílová skupina:

- žáci ZŠ/ SŠ

Pomůcky:

- seznam otázek
- počítač, dataprojektor

Časová dotace:

- 10–15 minut

Počet účastníků:

- 5–25

Popis aktivity:

1) Učitel si připraví otázky k probíranému tématu. Typ otázek volí zejména podle toho, nakolik už s daným tématem pracoval v jiných aktivitách nebo podle relevantnosti v daném tématu a kontextu.

Otázky:

Víš, co je internát?

Chceš být na internátu nebo doma?

Víš, jaká je úspěšnost tvojí školy v maturitních zkouškách? Pokud 55%, co to pro tebe znamená?

Tvůj kamarád se rozhoduje o volbě střední školy a chce od tebe radu na, co by se měl zaměřit?

Víš, že na školu kam se chceš dostat, berou každého 3 uchazeče. Co to pro tebe znamená?

Máš si vybrat mezi dvěma školami, co ti může pomoci při tvém rozhodování?

Pokud chceš jít na den otevřených dveří, na jaké otázky se budeš ptát?

2) Zároveň s diskusí využívá prezentaci k nabídnutí různých informačních zdrojů v oblasti volby školy a povolání.

